

Τοποθέτηση Κώστα Γκούμα
για το Σχέδιο Διαχείρισης ΛΑΠ Θεσσαλίας
(Ημερίδα 26/92017)

Θα ξεκινήσω την τοποθέτησή μου εκφράζοντας την εκτίμησή μου για τους μελετητές της 1ης Αναθεώρησης του Σχεδίου Διαχείρισης, καθώς και τον σεβασμό μου σε όσους εργάζονται για τη σοβαρή αυτή μεταρρύθμιση που επιχειρείται στη χώρα μας, μεταρρύθμιση της οποίας είμαι ένθερμος υποστηρικτής εδώ και πάρα πολλά χρόνια, από την εποχή του αείμνηστου Πεπονί με τον Ν. 1739. Παρόλα αυτά όμως μπορώ να ισχυρισθώ, ότι αν δεν εξασφαλισθούν ορισμένες βασικές προϋποθέσεις, και το σημερινό ΣΔ - όπως και το προηγούμενο - στο μεγαλύτερο μέρος του θα υποβαθμισθεί σε ένα «Ευχολόγιο διοικητικών μέτρων και ρυθμίσεων» - που καλείται να εφαρμόσει μία προβληματική Δημόσια Διοίκηση * - και σε μία ακόμη «Άσκηση επί χάρτου» με έργα που δεν έχουν ωριμότητα και οικονομικούς πόρους. Την εκτίμησή μου αυτή θα τεκμηριώσω με στοιχεία που θα παραθέσω και αφορούν γενικά το πρόγραμμα μέτρων και ειδικά τα προβλεπόμενα σε αυτό έργα δομικών κατασκευών. Την πλήρη τοποθέτησή μου θα την καταθέσω ηλεκτρονικά στην σχετική ιστοσελίδα.

Όλοι όσοι ασχολούνται με το ΣΔΛΑΠΘ γνωρίζουν ότι η «καλή κατάσταση» των υδάτων στη Θεσσαλία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την υλοποίηση όσων προβλέπονται στο πρόγραμμα βασικών και συμπληρωματικών μέτρων του Σχεδίου που εγκρίθηκε το 2014, αλλά και όσων προστέθηκαν στο σημερινό. Η απάντηση στο ερώτημα τι έχει υλοποιηθεί από τα μέτρα αυτά, αποτυπώνεται στο κείμενο του σημερινού ΣΔΛΑΠΘ (σελ. 33, κεφ.2.1.1), όπου οι συντάκτες παραδέχονται στην ουσία - άσχετα αν προσπαθούν για ευνόητους λόγους να εξωραϊσουν την πραγματικότητα - ότι από τα 82 μέτρα (41 βασικά και άλλα τόσα συμπληρωματικά), μόνο 10 (6+4) ολοκληρώθηκαν, 45 (26+19) βρίσκονται σε εξέλιξη και 27 δεν ξεκίνησαν. Ειδικότερα δε από τα 16 έργα δομικών κατασκευών (που απαιτούν και οικονομικούς πόρους) μόνο το 1 ξεκίνησε (6 σε εξέλιξη και 9 δεν ξεκίνησαν). Αυτή δυστυχώς είναι η

πραγματικότητα και αν δεν την βλέπουμε, εθελουφλούμε τόσο για την τύχη που θα έχει και το πρόγραμμα μέτρων της 1^{ης} Αναθεώρησης, όσο και για την αξιοπιστία ολόκληρου του Σχεδίου Διαχείρισης.

Ένα σοβαρό ζήτημα που σχετίζεται άμεσα και με τα παραπάνω, είναι η αξιοπιστία της τεκμηρίωσης της κάλυψης του ελλειμματικού υδατικού ισοζυγίου της Θεσσαλίας. Η τεκμηρίωση αυτή βασίζεται σε προϋποθέσεις που συχνά είναι αόριστες και έχουν σοβαρές αβεβαιότητες. Μία από αυτές αφορά το ΠΟΤΕ θα υλοποιηθεί το μεγαλεπήβολο σχέδιο με τα προτεινόμενα έργα δομικών κατασκευών συνολικού ύψους άνω των 1,3 δις ευρώ (δεδομένης της οικονομικής κατάστασης της χώρας) και με ποιο μηχανισμό-δομή-υπηρεσία παραγωγής έργων (δεδομένων των αδυναμιών και των προβλημάτων που υπάρχουν). Για όσους δεν γνωρίζουν ή αμφισβητούν την πραγματικότητα παραγωγής δημοσίων έργων θα αναφερθώ σε ορισμένα χαρακτηριστικά παραδείγματα της Θεσσαλίας, τα οποία είναι ενδεικτικά των δυσκολιών που υπάρχουν σε επίπεδο κατασκευής, εξεύρεσης οικονομικών πόρων αλλά και αδυναμιών ή και συχνά αδράνειας της κεντρικής διοίκησης και των αρμόδιων Υπηρεσιών.

Φράγμα Αγιονερίου : Δημοπρατήθηκε 1999, οι εργασίες σταμάτησαν το 2006 και μέχρι σήμερα βρίσκεται σε τέλμα χωρίς καμία πρόταση, ούτε καν για επικαιροποίηση της μελέτης με τις υπολειπόμενες εργασίες.

Φράγμα Ληθαίου : Ξεκίνησε το 2000 και ακόμη (17 χρόνια μετά) δεν ολοκληρώθηκε.

Θυρόφραγμα Γυρτώνης : 5 χρόνια από την ολοκλήρωσή του και 2 χρόνια μετά από την δημοπράτηση συμπληρωματικών εργασιών, ο εργολάβος εγκατέλειψε το έργο επειδή δεν πληρώθηκε. Το φράγμα (με φορέα τον ΤΟΕΒ Πηνειού) δεν λειτουργεί και δεν εξυπηρετεί τους σκοπούς για τους οποίους έγινε.

Υδροηλεκτρικό έργο Δαφνοζωνάρας (Φράγμα και ΥΗΣ) επί του Αχελώου, κατάντη της Συκιάς. Άρχισε το 2006 και ολοκληρώθηκε σε 4 χρόνια (2009). Ήταν όμως ιδιωτικό !

Ειδικότερα στην 1^η αναθεώρηση προτείνεται η **κατασκευή των περιφερειακών ταμιευτήρων** Πύλης και Μουζακίου, του Νεοχωρίτη Τρικάλων, του Παλιοδερλί στον Ενιπέα Φαρσάλων, της Καλούδας Ελασσόνας (Καλούδα-Κεφαλόβρυσο), έργα καθόλα χρήσιμα, που όμως χαρακτηρίζονται από χαμηλό βαθμό ωριμότητας, υποτιμημένους προϋπολογισμούς και ανύπαρκτο βαθμό προετοιμασίας για την υλοποίησή τους. Επιπλέον δεν υπάρχει ούτε κάποια αναγνωριστική έκθεση (όπως αναφέρεται και στον σχετικό πίνακα) για τις **λιμνοδεξαμενές ταμίευσης** που προτείνονται στις πεδινές εκτάσεις της ΛΑΠ Πηνειού. Είναι χαρακτηριστικό ότι για την ταμίευση 125 εκατ. μ³ νερού (με μέσο βάθος 4 μέτρα) απαιτείται έκταση τουλάχιστον 35.000 στρεμμάτων (δηλαδή περίπου όση και η έκταση του ταμιευτήρα Κάρλας). Ουδείς γνωρίζει την θέση στην οποία θα «κατασκευασθούν», ποιο το κόστος κατασκευής και λειτουργίας τους (δεδομένου ότι απαιτείται διπλή άντληση, π.χ. μία από τον Πηνειό με μεταφορά του νερού έως τη θέση που θα κατασκευασθεί και 2^η άντληση για το γέμισμά της). Πόσες συνολικά θα είναι αυτές ; Μπορεί 10 (με χωρητικότητα τουλάχιστον 10-12 εκατ. μ³ η καθεμία) ή 50 (με χωρητικότητα τουλάχιστον 2-3 εκατ. μ³) ;

Η πρόβλεψη συνεπώς υλοποίησης των έργων αυτών που προτείνονται με χρονικό ορίζοντα το 2021 (που θα ισχύει το νέο Σχέδιο Διαχείρισης), **θεωρείται πρόχειρη και ουτοπική τόσο από πλευράς ωριμότητας των απαιτούμενων μελετών και διαδικασιών (απαλλοτριώσεων, δημοπρατήσεων) όσο και από οικονομικής απόψεως για τα δεδομένα της χώρας (απαιτούνται συνολικά πάνω από 1.300 εκατ. € για την εξασφάλιση 275 εκατ. μ³ νερού). Σε αντίθεση με τα παραπάνω, στο προηγούμενο ΣΔ προβλεπόταν η δυνατότητα μεταφοράς νερού 250 εκατ. μ³ νερού από τον Άνω Αχελώο στη Θεσσαλία, με ευνοϊκότερες χρονικές και οικονομικές προϋποθέσεις.**

Εύχομαι να μην επιβεβαιωθούν οι εκτιμήσεις μου και να διαψευσθώ. Σε κάθε περίπτωση φοβάμαι ότι η ενδεχόμενη αποτυχία και αυτής της εκσυγχρονιστικής προσπάθειας, θα πλήξει την αξιοπιστία της μεταρρύθμισης και θα τεθεί υπό αμφισβήτηση η σημασία της από τους χρήστες νερού, εξέλιξη που θα

αποβεί σε βάρος της περιοχής μας που έχει ανάγκη πραγματικών αλλαγών στη διαχείριση των υδάτων.

*** Προβληματική δημόσια διοίκηση :** Ποιος μηχανισμός-υπηρεσία θα εφαρμόσει όσα - αναγκαία - διοικητικά μέτρα προβλέπονται στο ΣΔ (όπως ο έλεγχος υδροληψιών, η εφαρμογή ετήσιας ποσότητας αρδευτικού νερού 450 μ3/ στρ., η θέσπιση ακαλλιέργητης ζώνης 5-10 μέτρων κατά μήκος του Πηνειού, κ.α) ; Είναι χαρακτηριστικό ότι από το 2011 - εδώ και 7 χρόνια - δεν έχουμε καταφέρει να ολοκληρώσουμε την διαδικασία ανανέωσης των αδειών χρήσης νερού και τα πενιχρά αποτελέσματα οφείλονται στην ελλιπή στελέχωση των υπηρεσιών, στην γραφειοκρατία, τις συνεχείς αναβολές και παρατάσεις, τις αλληλοαναιρούμενες εγκυκλίους και φυσικά τις πολλές συναρμόδιες υπηρεσίες.